

Federatie voor Begrafenisinstellingen zonder winstoogmerk

Nieuwsbrief FKB

COLOFON

Deze Nieuwsbrief is het digitale informatieblad van de FKB. De FKB wil de belangen behartigen van uitvaartverenigingen.

Info: <http://www.f-k-b.nl>

Wilt u de Nieuwsbrief ontvangen?
Aanmelden via www.f-k-b.nl

Secretariaat van de FKB
mw. G.W. Nijland-Wevers
Telefoon: 0546-577981
E-mail: secretaris@f-k-b.nl

Heeft u informatie die geschikt is voor deze Nieuwsbrief?

Mail die dan naar:
secretaris@f-k-b.nl

FKB

een levende vereniging
rondom de dood

Licht in het duister.

De adventstijd is begonnen. Vier weken lang leven we toe naar het kerstfeest. In die adventstijd worden elke zondag kaarsen aangestoken: de eerste op de eerste adventszondag. Het betekent dat er steeds meer licht komt. Licht in de duisternis. En als we kerstfeest vieren, dan vieren we dat het Licht in de wereld is gekomen.

In deze tijd hebben we een grote behoefte aan licht. Als we dachten dat we in de afgelopen jaren, in de coronatijd in het duister leefden, inmiddels weten we dat het nog donkerder kan. En kouder. De behoefte aan warmte en licht wordt met de dag groter lijkt het wel. Gelukkig worden er initiatieven ontplooid die licht brengen in een duistere tijd.

In de uitvaartbranche weten we al lang dat een klein lichtpuntje een wereld van verschil kan maken. Het gaat niet om het grote, het gaat juist om het kleine: een vriendelijk woord, niet meteen 'nee' zeggen als je denkt dat er een lastige vraag gesteld wordt, een hand op een schouder...

Laten we door ons dagelijks doen en laten kleine lichtpuntjes strooien in deze wereld. Jij in jouw klein hoekje en ik in 't mijn. Dat maakt de wereld mooier.

Ik wens u veel leesplezier.

Afke den Hollander

In deze nieuwsbrief o.a.

- * De regiovergadering in Katwoude
- * Lichtjesavond in Dalen
- * Niet nadenken over sociale media na je dood
- * Miljoenen aan vergeten begrafenispolissen
- * Eerste Brabantse crematorium
- * Achter de coulissen van het crematorium

We blijven lekker bezig .....

Op alle fronten is er allerlei beweging die ook mij, veelal achter pc maar ook vaak onderweg, bezig blijft houden. Fijn om veel bestuurders van verenigingen te hebben mogen ontmoeten in de regiovergadering in Katwoude. Maar ook fijn een vergadering van de Stichting Leefbaarheid waarbij als we praten over de subsidie van de Gemeente de wethouder belt en als hij hoort dat wij in het Gemeentehuis vergaderen zich graag even samen met de beleidsmedewerkster bij ons voegt. Een kern waarin het openbaar vervoer over een maand weg valt baarde hem onrust. En ook wij hadden dat onderwerp in begin van vergadering besproken en bezien of ook voor die kern het met Wensbus in te passen zou zijn. Fijn dat we nu gelijk kunnen afstemmen of onze gedachten overeen stemmen. Verder mochten wij een persmoment hebben samen met een aantal vrijwilligers van de Wensauto's om een cheque van de Rabobank in ontvangst te nemen als blijk van waardering. En zo dient zich in zo'n maand van alles aan. Komende week ook de landelijke collecte van het Leger des Heils en het coördineren hiervan in zo'n dertig plaatsen in Limburg vergt ook veel tijd. Maar ook dan leuk om weer mensen te mogen ontmoeten die zich als mede-coördinator in hun woonplaats inzetten en met hen gewoon een kopje koffie te drinken en wat bij te praten. Ook fijn dat zich in regelmaat nieuwe vrijwilligers aandienen. Alles draait op vrijwilligers en gelukkig zijn die er....

Fijn ook dat wij het gebouw (van het Leger des Heils in Treebeek) dagelijks open mogen hebben voor mensen die in hun eigen woning noodgedwongen de thermostaat niet meer omhoog durven te draaien. Ook daarvoor zijn vrijwilligers nodig en ook daarin kon worden voorzien. We zien dat mensen het op die momenten gewoon ook gezellig hebben met elkaar. Natuurlijk komen er in gesprekken ook problematieken langs.

Ook blijft het natuurlijk fijn en goed om dagelijks toch even wat rond te wandelen in het gebied grenzend aan onze tuin. Vanmorgen ook weer, lekker rustig, alleen het gekak van ganzen, een stuk of twaalf rustig grazende galloways, verderop in het gebied tussen de wilgen nog een paar. Ondertussen op die plekken m'n voeten bij iedere stap paar centimeter wegzakkend in de zachte ondergrond, goed voor de conditie.... De grijze luchten worden door de verder opkomende zon steeds meer verdrongen en lichter. Mooi om die wisselingen te zien. En als er archeologisch vooronderzoek wordt gedaan bekijk ik dagelijks even de voortgang en babbel wat met de graafmachinist. Lekker ontspannend.

Mijn gedachtekrinkel?

Denkend aan en ook terugdenkend aan regio zie ik al die bestuurders van verenigingen die bezig zijn met alles dat het besturen daarvan met zich mee brengt. Bezig voor hun medemens. Bezig om alles in goede banen te blijven leiden.. Heel fijn deze onbaatzuchtige inzet voor de ander.

Meer samen, samen meer!

(J.J. den Hollander – Voorzitter FKB – Illikhoven, 26 november 2022).

De regiovergadering in Katwoude

Het was heel fijn om met zo'n 52 mensen bij elkaar te mogen komen. Wat bijpraten met elkaar en daarna samen een aantal punten doorspreken. Punten vanuit de Algemene Ledenvergadering waarvan de ervaring leerde dat het goed is om die nog een keer in ander verband langs te laten komen. Zoals, contributie, verzekeringen.

Verder een evaluatie van de Workshops Actuarieel die gehouden zijn in Katwoude en Hardenberg. Goed om daarna door te praten samen over hoe een ieder om gaat met het ontvangen rapport, de adviezen daarin, tips voor collega's. Ook is er gebrainstormd over mogelijkheden voor het vieren van ons 75-jarig jubileum in 2023. Enkele voorstellen zullen door het FKB-bestuur verder worden uitgewerkt.

Verder kwam nog even langs het Beleggingsprotocol en ook de nieuwe Website van de FKB. De voortgang WBTR en statuten. Fijn dat er toch ook tevoren wat vragen vanuit verenigingen waren ingediend en ook die kwamen langs.

Afgesloten werd met een uitweiding door Martin Slippens omtrent afspraken, contract, met uitvaartverzorger(s). Daarna werd door de voorzitter nog kort aangestipt de voortgang "Onderweg met Uitvaart Nederland". In het verslag zal de uitgebreide tekst die in de vergadering nu slechts kort en samengevat langs kwam wederom (want ook in verslag ALV) worden opgenomen. Rond 21.45 kon de vergadering worden afgesloten.

Duizenden uitvaartverzekeringen pas opgemerkt als nabestaanden ernaar vragen

Nabestaanden ontdekken jaarlijks duizenden vergeten uitvaartverzekeringen, waarvoor verzekeraars bij navraag tientallen tot enkele duizenden euro's uitkeren. Dat blijkt uit een rondgang van NU.nl langs uitvaartverzekeraars. De Tweede Kamer werkt via een wetsvoorstel aan een systeem waarbij na overlijden vanuit de gemeente automatisch een seintje naar verzekeraars gaat. Tot die tijd moeten mensen zelf achter vergeten verzekeringen aan. Het gaat hierbij

vooral om oude kapitaalverzekeringen. Dat zijn uitvaartpolissen waarbij mensen vroeger eenmalig een bedrag inlegden en waarbij de dekking bestaat uit een geldbedrag in plaats van de uitvaart zelf. Lang niet altijd weten nabestaanden van het bestaan hiervan. Dat komt mede doordat er niet maandelijks premie wordt afgeschreven. Belangen-vereniging Verbond van Verzekeraars bevestigt dat er in de afgelopen jaren al zeker twintigduizend polissen zijn uitgekeerd nadat nabestaanden of uitvaartbegeleiders aan de bel hadden getrokken. Door gewoon de verzekeraar te bellen worden tal van oude polissen ontdekt. Hoeveel dit er precies zijn, is onduidelijk. Verzekeraars proberen zelf ook vergeten polissen te ontdekken. Uitvaartverzekeraar DELA heeft vooral naturaverzekeringen, waarbij maandelijks premie wordt betaald. "Als de afschrijving van de premie mislukt of het ledenblad wordt retour gestuurd, dan krijgen we wel door dat een polishouder verhuisd of overleden is", zegt woordvoerder Martijn van de Koolwijk. De recent door DELA overgenomen verzekeraar Yarden heeft wel veel premievrije kapitaalverzekeringen. "Wekelijks wordt DELA gebeld door nabestaanden of uitvaartbegeleiders. We kunnen dan gauw checken of er op die naam een polis aanwezig is. Een andere proactieve controle die we doen, is kijken of polishouders bij ons ouder zijn dan de oudst levende Nederlander (109, red.)."

'Vergeten polis tientjes tot paar honderd euro waard'

Ardanta, na DELA de tweede uitvaartverzekeraar van het land, heeft ook veel oude premievrije polissen die zijn vergeten en waarbij klanten ook niet te vinden zijn. "Omdat klanten hun verhuizing niet hebben doorgegeven of omdat ze zijn overleden", zegt woordvoerder Rosanne de Boer. Het gaat bij de vergeten polissen, die doorgaans tientallen jaren geleden zijn afgesloten, vaak om kleine bedragen. "Een paar tientjes tot een paar honderd euro", zegt De Boer. Ook deze verzekeraar controleert via leeftijd en openbare bronnen of polishouders al overleden zijn. Volgens De Boer heeft ook een klein achterhaald bedrag vaak emotionele waarde voor nabestaanden. "Dat is een extra motivatie om ons hiervoor in te zetten." Naast de afzonderlijke verzekeraars die je kunt bellen, heeft het Verbond van Verzekeraars de website Vanatotzekerheid.nl. Daarop kun je controleren of er ergens nog een polis ligt. Volgens Paul Koopman van de belangenvereniging deden in 2021 achtduizend mensen hier een aanvraag. Bij zeker de helft van de aanvragen bleek er nog geld te liggen bij uitvaartverzekeraars.

Bron: NU.nl, 18-11-2022, Sjaak.

Sociale uitvaarten: een mooi afscheid voor bijna niks

Ieder mens, arm of rijk, heeft recht op een mooi afscheid. Dat is het motto van Radboud Spruit, grafkistenmaker en verzorger van sociale uitvaarten. "Dat zijn uitvaarten voor mensen uit de onderkant van de samenleving. Dan moet je denken aan dak- en thuislozen of mensen zonder geld. Die geen verzekering hebben, geen spaarpotje. Er gaat opeens iemand dood, wat nu?", zegt hij in Villa VdB. Radboud en zijn compagnon worden geregeld door het Leger des Heils of andere hulpverleningsinstanties gebeld als er iemand dood is gegaan of op sterven ligt. Zo'n sociale uitvaart is met alles erop en eraan, ook al is er weinig geld. "Soms is het groot, soms is het klein. Als er een handjevol nabestaanden is, doen we het bij ons thuis. Dan zetten we de kist in onze huiskamer neer en gaan erom heen zitten met koffie en koeken."

Lelijke doodskist

Vroeger was Radboud heel bang voor de dood. Zijn moeder werd ziek op zijn twaalfde. Toen ze uiteindelijk stierf was het minder eng dan hij verwacht had. Maar hij vond haar kist wel lelijk en besloot zelf kisten te gaan maken. Ook werkte hij jarenlang op straat met dak- en thuislozen. Toen hij op een dag beseftte dat hij een dakloze vrouw al heel lang niet gezien had, bleek zij overleden en al begraven. Hij was diep teleurgesteld dat hij daar zelf niet bij was geweest en besloot toen zelf maar uitvaarten voor sociaal zwakkeren te gaan verzorgen. Het bedrag dat er is, daar doen wij het voor.

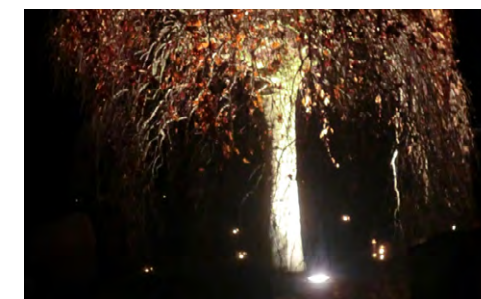
Radboud Spruit

Een mooie uitvaart kost zo een paar duizend euro. Bij een sociale uitvaart moet het voor een stuk minder, vertelt Spruit: "We vragen altijd eerst hoeveel geld er is. Het bedrag dat er is, daar doen wij het voor. Punt. En iedereen snapt dat je niet voor dertig euro een uitvaart kan doen. Maar voor duizend euro wel. En de gemeente helpt vaak mee. Want er als er geen cent is, kan je bijzondere bijstand aanvragen."

Bron: NPO radio 1, 23-11-2022, Sjaak.

Herdenken in licht en liefde op lichtjesavond in Elsloo

Na drie jaar afwezigheid is de lichtjesavond rond de begraafplaats achter de dorpskerk van Elsloo terug. Het thema dit jaar is 'Herdenken in licht en liefde'. In gezamenlijkheid willen uitvaartvereniging Elsloo en de Stichting Het Karkehuus op vrijdagavond 4 november stilstaan met een herinneringsavond, zoals de

De verlichte boom op de begraafplaats in Elsloo.

FOTO Hendrik Betten

lichtjesavond ook wel wordt genoemd. Tussen 19.00 en 20.00 uur kan iedereen overledenen en dierbaren herdenken. Bij een graf kunnen belangstellenden een kaarsje aansteken. Ook is er een algemene herdenkingsplek ingericht voor het aansteken van een kaarsje. De kaarsjes worden beschikbaar gesteld door de uitvaartvereniging. Het toegangspad naast de kerk en de paden op de begraafplaats worden verlicht met lichtjes. Op diverse plaatsen staan vuurkorven.

Bron: Nieuwe Ooststellingwerper, 27-10-2022, Sjaak.

V.l.n.r. Sjaak Steltenpool, Gerard Bot, waarnemend burgemeester Dennis Straat, Gidus van de Swaluw, Dora Mol-Commandeur, Tiny Berkhout – Steltenpool en Annie Wissink

Oud Wervershoof koestert al 26 jaar de dorpsgeschiedenis: dat is volgens de gemeente wel de zilveren waarderingsspeld waard

WERVERSHOOF

De zilveren waarderingsspeld van de gemeente Medemblik is vrijdagavond uitgereikt aan Oud Wervershoof. Zeven bestuursleden zijn in het zonnetje gezet omdat de vereniging al zo lang de historie van het eigen dorp in de schijnwerper zet.

Of het nou over de lotgevallen van de begrafenisvereniging gaat, de geschiedenis van het zwembad, nieuwtjes van weleer of over verdwenen panden uit het dorpsbeeld: in het jaarboek De Skriemer van Oud Wervershoof is elke keer weer iets anders te lezen over de dorpsgeschiedenis.

Vrijdagavond werd in dorps huis De Schoof voor de 26e keer het jaarboek feestelijk ten doop gehouden. Dat was voor waarnemend burgemeester Dennis Straat reden om ook naar De Schoof te komen. Liefst zeven actievelingen in het bestuur zijn gehuldigd.

De spelden gingen naar Ank Schuitemaker (die het speldje vanwege omstandigheden thuis ontving), Dora Mol-Commandeur, Gidus van de Swaluw, Tiny Berkhout-Steltenpool, Annie Wissink, Sjaak Steltenpool en Gerard Bot. Die zijn betrokken bij de exposities, de beeldbank, het jaarboek en het bestuurswerk. Wat volgens de burgemeester ook opvalt, is dat veel van deze Wervershovers al 26 jaar bij de club betrokken zijn, maar dat ze ook elders actief zijn in het dorpsleven.

De zilveren waarderingsspeld wordt door het gemeentebestuur uitgereikt aan mensen of instellingen die zich verdienstelijk maken voor de samenleving in elk van de zeventien dorpskernen.

Bron: NoordHollands Dagblad, 18-11-2022, Sjaak.

Lichtjesavond in Dalen

Op zondag 11 december houdt uitvaartvereniging 'De Laatste Eer' wederom een lichtjesavond op de begraafplaats in Dalen. Een mooi moment om stil te staan en een dierbare te gedenken. U bent, jong en oud, van harte welkom tussen 18:30 en 20:00 uur. De begraafplaats zal dan sfeervol verlicht zijn en er wordt gezorgd voor warme dranken en wat lekkers. Op de begraafplaats is er de gelegenheid om een (zelf meegebracht) lichtje en/of grafstukje op de graven, of bij de

urnenmuur te plaatsen en stil te staan en te gedenken. Er is op de begraafplaats ook een wensboom waarin u, op een houten hartje, een gedachte, wens of groet kunt achterlaten. Ook is er gelegenheid om een waxinelichtje te plaatsen op een groot houten hart.

De lichtjesavond is toegankelijk voor iedereen, ook als u geen lid bent van de uitvaartvereniging, of als u een dierbare wil gedenken die elders is begraven of een urn heeft. Denkt u er wel aan om zelf een lichtje mee te nemen die u bij uw dierbare wilt plaatsen.

Bron: SamenDalen, 20-11-2022, Sjaak.

Peusen Uitvaartzorg Crematorium in Echt ontvangt certificaat Samen Dementievriendelijk

Alzheimer Nederland heeft het certificaat Samen Dementievriendelijk uitgereikt aan Peusen Uitvaartzorg Crematorium.

De medewerkers van het crematorium in Echt hebben de training Samen Dementievriendelijk op locatie gevolgd. Het bedrijf faciliteert, ondersteunt en biedt veiligheid voor mensen met dementie en mantelzorgers.

Voor de inzet, het vergroten van kennis en het omgaan met dementie, zodat mensen met dementie kunnen blijven meedoen, ontvangt het crematorium het certificaat.

Bron: Limburger, 17-11-2022, Sjaak.

© Alzheimer Nederland

Lichtjesavond in het uitvaartcentrum en op de begraafplaats te Damwâld

DAMWÂLD – Het was zaterdag een zonnige koude dag en de verwelkoming in het uitvaartcentrum is hartverwarmend mede door de aangeboden koffie en/of warme chocolademelk met slagroom en een koek.

Het uitvaartcentrum heeft een metamorfose ondergaan onder de bezielende leiding van Ebele Hekstra, voorzitter van de uitvaartvereniging en Marjanna Zeilinga van het uitvaartcentrum Damwoude en Uitvaartzorg. Aanwezig zijn een live stream verbinding, een moderne koffiekamer waar families onder elkaar gesprekken kunnen voeren, vernieuwde opbaarkamers, een verzorgingskamer en een moderne koffiebar en keuken. Er komen enkele honderden belangstellenden en zij vinden het allen zeer geslaagd; de goodiebags zijn snel uitgedeeld.

De begraafplaats is met veel fakkels en lichtjes verlicht en de uitgedeelde graflichten laten hun vlammetjes schijnen; het ziet er indrukwekkend uit. Van de hartjes voor de wensboom werd dankbaar gebruik gemaakt en hij hing bijna helemaal vol. Deze middag werd aangeboden door Uitvaartvereniging Damwoude, Uitvaartzorg Zeilinga, Printherinnering, Uitvaartcentrum Damwoude, Hutting natuursteen en Levensboom van Ietsje de Boer.

Bron: RTV NOF, 20-11-2022, Sjaak.

STEEDS MEER MENSEN KIEZEN VOOR AFSCHEIDS- PLECHTIGHEID IN AULA BEGRAFENISONDERNEMER

Steeds meer mensen kiezen voor een afscheidsplechtigheid in de aula van een begrafenisondernemer. Wij deden op Allerheiligen een rondvraag. In West-Vlaanderen ligt het gemiddelde al boven de helft en in sommige gemeenten loopt het zelfs op tot 70%.

De trend is ingezet en gaat alleen maar in stijgende lijn. De keuze voor een aula kreeg een boost door corona, toen we in beperkte kring afscheid namen. Bij een overlijden kiest 46 % van de bevolking in Poperinge voor een uitvaart in de aula van een begrafenisondernemer. In Diksmuide is dat 55% en in Lichtervelde 60%. Dat loopt dan verder op tot zelfs 70% in Zwevegem.

“In meer verstedelijkt gebied zien we toch dat het 65 à 70% is. Ik denk dan aan Menen, Kortrijk, Roeselare ook. Ik denk dat corona daar voor een stuk tussen zit. Mensen waren verplicht om afscheid te nemen in intieme kring en zochten dan ook alternatieve locaties om het afscheid te kunnen laten plaats vinden. En dan hebben we gezien dat die vraag naar een aula een enorme boost kreeg,” vertelt Aaron Serrus van Uitvaartzorg Serrus.

“MENSEN KUNNEN OP HUN GEMAK AFSCHEID NEMEN”

Mensen kunnen vrij kiezen om in de kerk, het crematorium of een aula afscheid te nemen, maar de verandering in de uitvaarcultuur zet zich door. Er is meer vraag naar een gepersonaliseerde dienst met beeld en geluid en internet. “Wij kunnen ook livestream aanbieden, wat meer en meer begint op te komen. En hier in onze aula hebben we drie verschillende punten waar we shots kunnen nemen van de dienst om een mooie herinnering te kunnen doorsturen naar de familie,” legt Simon Serrus uit.

Enkele West-Vlaamse uitvaarcentra zetten vandaag hun deuren open voor het publiek, zoals in Kuurne. “Ik vind dat een goed systeem. De mensen kunnen op hun gemak afscheid nemen van hun geliefde. Ik vind dat super. Ik woon hier in de straat en ik vind dat kalmerend, hoopgevend. En ik vind dat super om hier afscheid te nemen,” klinkt het bij Katrien Vanfleteren.

Er zijn enkele grote spelers die proberen hun greep op het uitvaartlandschap te verstevigen, maar blijkbaar kiezen mensen nu net voor de warme en persoonlijke zorg in kleine West-Vlaamse familieondernemingen. Wim Vanwynsberghe van Uitvaart Vanwynsberghe: “Er is enorm veel veranderd. Vroeger was het Dela, die enorm veel uitvaarten en uitvaarcentra heeft overgenomen. We hebben nu ook Sereni, die ook bij mij geweest zijn om het over te nemen, Maar ik wil zelfstandig blijven. Ik wil het op mijn eigen doen. Wij behandelen de families als familie van ons. En dat stimuleert de mensen die zeggen: we hebben ons goed gevoeld.”

Bron: Focus WTV, België. 01-11-2022, Sjaak.

Begrafenissen en crematies steeds vaker door gemeente betaald en geregeld

Foto: ANP

Brabantse gemeenten regelen en betalen steeds vaker uitvaarten van mensen die zijn overleden. Vorig jaar gebeurde dat tenminste 109 keer. Dat is bijna een derde vaker dan in 2018. Dit jaar worden dat er waarschijnlijk nog meer. Gemeenten die begrafenis en crematies regelen, waren daar vorig jaar bijna twee ton aan kwijt.

Dat blijkt uit informatie die Omroep Brabant heeft opgevraagd. Van gemeentewege. Zo worden uitvaarten officieel genoemd als ze door gemeenten worden geregeld en betaald. Vaak gaat het om overledenen zonder geld of nabestaanden die de begrafenis of crematie niet willen betalen. In zulke gevallen zijn gemeenten, waar de dode is gevonden, verplicht de uitvaart te regelen. Dit zijn in de regel sobere begrafenis en crematies, met weinig of geen familie en vrienden die erbij aanwezig zijn. Het regelwerk rond zo'n uitvaart is tijdrovend, blijkt uit een rondvraag langs alle Brabantse gemeenten. Dat zit zo: als iemand sterft, moeten familieleden worden geïnformeerd. Als zij niet (snel) te vinden zijn, begint een ware zoektocht naar nabestaanden. Ambtenaren speuren in het huis van de overledene naar aanwijzingen. Het duurt soms enkele dagen voordat nabestaanden worden gevonden. "Er wordt gezocht in adres- en telefoonboekjes, mensen in die boekjes worden gebeld of er wordt gezocht via de Burgerlijke Stand", schrijft de gemeente Helmond.

Geen contact

Als er familieleden zijn, krijgen zij de opdracht de uitvaart te regelen. Maar soms is er veel weerstand. Nabestaanden zeggen bijvoorbeeld dat ze al lang geen contact meer hebben met de overledene. Of dat zij bang zijn te moeten opdraaien voor de kosten. Soms hebben nabestaanden dit geld niet. In de regel dringen gemeenten er dan toch op aan de uitvaart zelf te regelen. "Het is niet aan de gemeenschap dit te betalen, maar aan de familie", schrijft Helmond. Gebeurt dit niet, dan schakelt de gemeente zelf een uitvaartondernemer in. Afgelopen vijf jaar gebeurt dit steeds vaker, blijkt uit de rondvraag. Van alle Brabantse gemeenten gaven er 40 informatie. Zij regelden vorig jaar 109 uitvaarten en tot en met juli van dit jaar al 68. Dit aantal ligt vermoedelijk hoger, omdat enkele gemeenten geen gegevens over dit jaar aanleverden. Ter vergelijking: in heel 2018 kwam het 83 keer voor. In totaal

sterven in onze provincie jaarlijks zo'n 23.000 mensen. Gemiddeld aantal eenzame uitvaarten per maand per jaar (beeldbewerking: Omroep Brabant). Nergens in onze provincie zijn dit jaar zoveel uitvaarten van gemeentewege als in Tilburg: 31. Tot augustus moest de gemeente gemiddeld elke week een uitvaart regelen. Hoe dat komt weet Tilburg niet. Wel wijst ze naar achterliggende redenen: eenzaamheid en ruzies binnen families spelen een belangrijke rol. "Hierdoor willen nabestaanden de uitvaart niet regelen en betalen", schrijft de gemeente Tilburg. Ook is er vaak armoede in het spel.

Cremeren of begraven?

Gemeenten gaan verschillend om met de vraag of iemand wordt gecremeerd of begraven. De meeste proberen erachter te komen wat de wens van de overledene was en gaan daarin mee. Maar soms gaan gemeenten simpelweg voor de goedkoopste optie: cremeren. Of hier nabestaanden bij aanwezig mogen zijn, verschilt per gemeente. "Er is dan geen ruimte voor eigen inbreng of afscheid door familie of vrienden. Afscheid nemen, receptie, afscheidsdienst, zijn geen onderdeel van het eenvoudige pakket dat door de gemeente wordt betaald", schrijft de gemeente Helmond. Geldrop-Mierlo is coulanter. Als nabestaanden de uitvaart niet regelen, mogen vrienden, kennissen of burens er wel bij zijn. In Veldhoven is dat ook het geval.

Eenzame uitvaarten

In sommige gevallen zoekt de gemeente wel, maar vindt ze geen nabestaanden. Of zijn familiebanden al zo lang verbroken dat ze er alleen nog op papier zijn. In zulke gevallen zijn nabestaanden ook niet aanwezig bij de uitvaart. Dan spreekt men van een eenzame uitvaart. Deze komen sporadisch voor. In Den Bosch bijvoorbeeld 13 keer sinds 2013. Hier zitten vaak schrijnende verhalen achter van eenzaamheid. Soms is op deze uitvaarten naast de uitvaartondernemer of een gemeenteambtenaar niemand aanwezig om iemand de laatste eer te bewijzen.

Kosten verhalen

Naast het regelwerk komt ook de rekening op het bordje van de gemeente terecht. Door de toename van dit soort uitvaarten, stijgen ook de kosten. Veertien gemeenten geven aan dat ze vorig jaar in totaal 187.215 euro uitgaven voor 98 uitvaarten, 1910 euro per overledene. Hierbij zijn kosten voor de inzet van ambtenaren niet meegerekend. Dit bedrag zou hoger zijn uitgevallen, als gemeenten de uitvaartkosten niet zouden verhalen op de overledene of familieleden. Zo doen ambtenaren onderzoek naar verzekeringen en bankrekeningen. Ook kijken zij tijdens een huisbezoek bij een overledene of er waardevolle spullen zijn, zoals sieraden of witgoed. Die kunnen later eventueel worden verkocht. Zo gaf de gemeente Breda met een aantal randgemeenten vorig jaar 71.000 euro uit aan dit soort uitvaarten, waarvan ze uiteindelijk 33.000 euro terugkregen.

Bron: Omroep Brabant, 19-11-2022, Sjaak.

Niet nadenken over sociale media na je dood geeft een hele rompslomp

Wat gebeurt er met jouw accounts op sociale media als je overlijdt? Grote kans dat je daar niet over hebt nagedacht. “Het blijft voor veel mensen een ver-van-het-bedshow, maar het is belangrijk om het vast te leggen”, zeggen uitvaartorganisaties tegen NU.nl.

Concrete cijfers over het aantal mensen dat laat vastleggen wat er met hun sociale media moet gebeuren nadat ze zijn overleden, hebben uitvaartorganisaties niet. Maar DELA en Monuta, twee van de grootste uitvaartorganisaties in Nederland, zeggen beide dat ze hier door de jaren heen geen stijgende lijn in hebben gezien.

Volgens een woordvoerder van DELA, dat onlangs de uitvaartorganisatie Yarden overnam, komt het wel eens voorbij in uitvaartgesprekken. Maar dat is eerder uitzondering dan regel. “Wij merken dat het echt nog in de kinderschoenen staat. Dat terwijl bijna iedereen tegenwoordig op sociale media zit.”

Ook Monuta merkt dat maar weinig mensen over dit onderwerp nadenken. “Mensen die ernstig ziek zijn denken er vaker over na. Maar voor mensen die nog vol in het leven staan, is denken aan hun uitvaart ver weg. Laat staan dat ze nadenken over wat er met hun sociale media moet gebeuren als ze er niet meer zijn”, zegt een woordvoerder.

Dat ziet ook Monuta-uitvaartverzorgster Ruud Heijnekamp. Volgens hem komt het onderwerp meestal pas ter sprake na de begrafenis of crematie. “Vaak worden mensen dan pas geconfronteerd met de werkelijkheid. Bijvoorbeeld omdat iemand niet weet dat een persoon is overleden en diegene met zijn verjaardag feliciteert op Facebook.” Daarnaast is het moeilijk om accounts offline te krijgen, zegt Heijnekamp. Om een Facebook- of Instagram-account van een overledene te laten verwijderen, moet je bijvoorbeeld een overlijdensakte en bewijs van bevoegdheid aanleveren. Bij Twitter is het zelfs alleen mogelijk om een account te deactiveren, helemaal verwijderen kan niet.

Voorkomen van administratieve rompslomp voor nabestaanden

Zowel DELA als Monuta adviseert mensen een zogenoemde digitale kluis te nemen bij een notaris. Daarin kun je niet alleen vertrouwelijk documenten over jezelf opslaan, maar ook gegevens over je accounts, gebruikersnamen en wachtwoorden. Je bepaalt zelf wie er na jouw overlijden toegang krijgt tot die kluis.

Door vast te leggen wat er met je sociale media moet gebeuren als je er niet meer bent, voorkom je bovendien administratieve rompslomp voor nabestaanden. Heijnekamp: “Nabestaanden moeten gewoon goed afscheid kunnen nemen. Factoren die dat kunnen hinderen, kun je beter vooraf uitschakelen.”

Bron: NU.nl, 25-11-2022, Sjaak.

Uitvaartbegeleidsters Natasja Kroese (links), Heidi Wevers en Els van Rijnsoever op het Boerenkerkhof in Enschede. Zij sporen oude, vergeten begrafenispolissen op. Daar zijn er enorm veel van.

Er zijn miljoenen aan vergeten begrafenispolissen, maar hoe kom je daarachter? 'Ik vind elke week duizenden euro's'

ENSCHDEDE - Om hoeveel geld het gaat? Niemand weet het, de verzekeraars zelf ook niet. Miljoenen, vermoedelijk. Feit is dat er heel erg veel begrafenispolissen vergeten in de kast liggen. De Enschedese uitvaartondernemer Heidi Wevers weet het zeker: 'Ik vind duizenden euro's.' Dat kan iedereen.

Onderin de archiefla ligt bij alle verzekeraars een stapel stoffige dossiers: vergeten begrafenisverzekeringen. Polissen die lang geleden zijn afgesloten en vergeten door de eigenaars. De verzekeraars willen wel uitkeren, maar weten niet waar de nabestaanden zijn. En de nabestaanden weten niks van de polis. Het gaat waarschijnlijk om miljoenen euro's. Hoe weet je nu of er geld is waar je recht op hebt? Er is een manier.

Wat moet je doen: bellen, bellen, bellen. Alle verzekeraars bellen, en vragen of er een polis is op naam van de overledene. Dat is wat uitvaartbegeleidster Heidi Wevers en haar collega's Els en Natasja elke week doen. Mensen moeten dit weten, zegt ze. „Ik

wil het wel van de daken schreeuwen. Ik heb inmiddels bijna tweehonderd uitvaarten begeleid en ik vind maandelijks tussen de 500 en 5000 euro aan uitstaande polissen. Dan word ik bijvoorbeeld gebeld, meneer Jansen van 55 heeft een hartstilstand gehad en is overleden. Ik kom langs en vraag: was er een polis? Nee, of alleen iets bij bijvoorbeeld Dela. Dan ga ik thuis bellen met alle verzekeraars. Binnen een paar uur heb ik een compleet overzicht van alle uitvaartpolissen en begrafenisverzekeringen. Wanneer ze aangeven alleen een polis bij Ardanta te hebben, vinden we bijvoorbeeld vaak nog een oude polis bij Reaal, Nationale Nederlanden, De Goudse, Onderlinge 's Gravenhage of Nationaal Spaarfonds.”

Vergeten

Hoe kan dat? „Nou, dat zit zo. Vroeger, in de vorige eeuw, gingen er mannetjes langs de deur die begrafenisverzekeringen verkochten. Voor 3 cent, ofzo. Veel mensen deden dat, want dan was je verzekerd. Voor zichzelf of voor de kinderen. Maar die mensen werden ouder, gingen trouwen, verhuisden een paar keer en gaven hun nieuwe adres niet door. Ze vergaten dat die polis was afgesloten. Het ging over de dood dus er werd ook niet over gesproken. Ze sloten nieuwe verzekeringen af. En na al die jaren was iedereen vergeten dat die verzekeringen ooit hadden bestaan.”

Maar de verzekeraars vergaten ze niet. Kleine begrafenisverenigingen werden overgenomen door grotere bedrijven en die weer door nog grotere firma's. De polissen verhuisden mee, maar waar de eigenaars na al die jaren gebleven zijn, weet niemand meer. Dus dat geld blijft liggen, en duikt pas op als Wevers en haar collega's bellen. „Gisteren toevallig nog. Mijn collega belde voor een ouder echtpaar, dat alleen een polis bij Dela had van 4000 euro, dachten ze. Ze is drie uur aan het bellen geweest en heeft nu al 6000 euro. Er stond nog 2500 bij Reaal en 3500 bij Nationale Nederlanden. Die mensen hebben in hun leven meerdere polissen afgesloten, maar de papieren daarvan hebben ze niet meer.”

Failliet

Een tweede categorie uitstaande polissen is van mensen die een bewindvoerder hebben, of financiële problemen hebben gehad. „Als mensen al heel lang in de geldproblemen zitten, betaalden ze de premies ook niet meer. Dus die werden vaak ook vergeten.” Toch kan er nog steeds een bedrag staan dat uitgekeerd wordt na overlijden. Dan moet iemand de maatschappij wel informeren. „Er zijn op dit moment iets meer dan tien levensverzekeraars en wij bellen ze allemaal.”

Bekend probleem

Paul Koopman van het Verbond van Verzekeraars bevestigt het verhaal van Wevers. „Dat klopt, en het is een bekend probleem. Daarom hebben we er ook een service voor bedacht: de website vanatotzekerheid.nl.” Op deze website kun je zelf kijken of er ergens nog geld ligt. Gaat het nou om een groot bedrag dat in totaal op de plank ligt? Stel dat 1 procent van de Nederlanders ergens een vergeten polis heeft liggen van

gemiddeld 150 euro waarde, dan gaat het al om bijna 25 miljoen euro. „Tja, dat is een berekening op een sigarendoos, die is voor jouw rekening”, zegt Koopman. „Maar het zou kunnen. We weten het gewoon niet.”

Schoenendoos

Koopman weet wel dat er jaarlijks ruim achtduizend mensen een aanvraag doen via vanatotzekerheid, en dat zeker de helft daarvan succesvol is. „Je kunt zo’n aanvraag doen als je het vermoeden hebt dat er nog een polis in een schoenendoos moet liggen.” Maar lang niet iedereen doet zo’n aanvraag, of weet zelfs maar van het bestaan van de site. Het is misschien dus maar het topje van de ijsberg. Volgens Koopman kijken verzekeraars zelf normaal gesproken ook wel even in de boeken, als het vermoeden bestaat dat iemand overleden is. „Als er bijvoorbeeld post retour komt, of mensen zijn de leeftijd van 100 gepasseerd. Sommige verzekeraars hebben er zelfs een heel team op zitten.”

Slordig

De ervaring van uitvaartbegeleider Wevers is dat verzekeraars zeker van goede wil zijn, maar ook niet weten waar ze moeten zoeken. Daarom belt ze zelf. „Ik verdien er niks aan, het is gewoon service. Mijn collega’s en ik zitten er uren voor aan de telefoon. Maar ik vind het zonde om het niet te doen. Laatst belde er een man op omdat zijn vader was overleden. Hij wist niets van oude polissen af. Ik ben voor hem gaan bellen en vond 2200 euro van zijn overleden moeder en 1100 euro van zijn vader terug.” Het liefst heeft Wevers dat iedereen hiervan weet en het zelf opzoekt, want het is eigendom van de nabestaanden. „Wij zijn in Nederland gewoon heel erg slordig met onze administratie. Maar je hebt er recht op.”

‘We willen het uitkeren’

Er is een lichtpuntje: bij de Tweede Kamer ligt nu een wetsvoorstel om dit makkelijker te maken. Gemeenten zouden bij elk overlijden een seintje moeten geven aan de verzekeraars, die dan automatisch gaan kijken of er nog iets ligt op naam van de overledene. Dat bespaart de nabestaanden veel werk. Het lost alleen niks op voor iedereen die nu al overleden is, en hun ‘onvindbare begunstigden’, zoals ze heten. Toch vindt Koopman het al een hele verbetering. „Wij zijn heel blij met dat voorstel, want het is de kern van wat wij doen. We willen het bij de klant brengen. Ook al meldt een nabestaande zich pas na vele jaren, verzekeraars zullen uitkeren.”

Dus wat nu met die polissen die er nog liggen? Toch maar een aanvraag doen, of bellen? Koopman vindt van wel. „We willen het geld tot de laatste cent uitkeren aan wie er recht op heeft.”

Wie zelf wil informeren naar vergeten polissen: dit is het rijtje verzekeraars: De Goudse, Onderlinge ’s Gravenhage, Nationale Nederlanden, Nationaal Spaarfonds, Reaal, Ardanta,

Monuta, Yarden, Dela, Twenthe Verzekering, Lifetri, Uitvaartvereniging Onderlinge Hulp Glanerbrug, Ohra, Avero Achmea. Wat heb je nodig: de volledige naam en geboortedatum van de overledene.

Gratis geld, dat laat je niet liggen. Om de proef op de som te nemen, ga ik aan het bellen. Gewapend met niet meer dan de namen en geboortedata van mijn opa en oma, die inmiddels al een aantal jaren geleden overleden zijn. De eerste op mijn lijst: Monuta. Ik leg uit wat ik wil en de man aan de andere kant van de lijn is erg behulpzaam. Hij voert direct de gegevens in. „Hm, ik kom hier niks tegen... Maar als u even een momentje hebt informeer ik nog even bij een andere afdeling.” Ook dat leidt na een aantal minuten wachten tot niks. „Helaas. Maar wat u ook kunt doen, is zoeken via de website vanatotzekerheid.nl.”

De website vanatotzekerheid.nl is een initiatief van de Bond van Verzekeraars, in een poging om al deze verloren polissen alsnog uit te keren aan de rechthebbenden. Helaas is het nogal bewerkelijk. Er moeten allerlei documenten opgestuurd worden die je niet altijd voorhanden hebt: een akte van overlijden, of een verklaring van erfrecht. Als het om je ouders gaat, een geboorteakte van jezelf. En niet iedereen heeft recht op de informatie. In mijn geval, als kleinkind, mag ik al niets opvragen. Val je wel binnen het selecte groepje en heb je alle papieren opgestuurd, dan is het een oefening in geduld: het duurt twee tot drie maanden. Is er iets gevonden, dan krijg je alleen de naam van de verzekeraar en moet je daar zelf contact mee opnemen.

Complex en tijdrovend

Dat is wel erg complex en tijdrovend. Een beller is sneller, dus ik pak de telefoon weer. Bij Yarden hang ik zolang in de wacht dat ik vergeet wat ik aan het doen was. Avéro Achmea heeft de zaken beter op orde. Ik krijg vlot iemand aan de lijn, hij snapt direct wat ik bedoel en ook hier zijn namen en geboortedata voldoende. Hij tikt alles in en moet mij teleurstellen. „Helaas, maar succes verder.” Volgende op mijn lijstje: Ardanta. En daar heb ik plotseling beet. Mijn opa, inmiddels al ruim vijftien jaar overleden, duikt op. Hij heeft een polis afgesloten in 1951, bij het toenmalige Stad Rotterdam Verzekeringen, dat allang niet meer bestaat. Ter waarde van 200 gulden. Ik krijg het polisnummer en als ik even een bewijs opsnor, zoals een rouwkaart, dan kan ik het geld laten overmaken. Na twee uur bellen en drie verzekeraars gesproken te hebben, heb ik er dus eentje te pakken. En misschien zijn er wel meer. Het is even een klusje en er zijn geen garanties, maar het kan zeker de moeite lonen. Doe het alsjeblieft, zegt de Enschedese uitvaartondernemer Heidi Wevers. „Pak pen en papier, maak een lijstje en trek er even een paar uur voor uit. Hoe belangrijk is het voor je? Je opa en oma werkten knetterhard, soms twaalf uur per dag en van die gulden die ze verdienden, gaven ze een deel uit aan verzekeringen voor hun kinderen. Dat wil je toch niet laten liggen? Dat gaat mij echt aan het hart.”

Bron: Tubantia, ingezonden Edwin Relker, Twenthe.

Yvonne Kielenstijn van crematorium Maaslanden in Nieuwkuijk, in de huidige kleine aula.

Eerste Brabantse crematorium gaat over op elektrische ovens: 'Vroeger was de dood veel meer een taboe'

NIEUWKUIJK - Crematorium en uitvaartcentrum Maaslanden in Nieuwkuijk staat aan de vooravond van een metamorfose. Een grote verbouwing en uitbreiding, inclusief vervanging van de gasovens door elektrische, als eerste in

Brabant. Kosten: zo'n 12 miljoen euro.

Om gelijk maar even een paar praktische vragen te beantwoorden. De klus start 2 januari en gaat enkele maanden duren. Al die tijd gaan de crematies (op jaarbasis zo'n 2.000) zelf gewoon door: eerst worden namelijk de nieuwe elektrische ovens gebouwd, tot die tijd blijven de oude gasovens in gebruik. In de loop van april schakelt Maaslanden dan over naar de nieuwe exemplaren. Wat vanaf 1 januari tijdelijk niet doorgaat, zijn de diensten en ceremonies die voorafgaan aan een crematie. Half juli is het crematorium weer open voor diensten en ceremonies, twee maanden later het uitvaartcentrum. Overigens biedt Dela, eigenaar van Maaslanden, tot half juli wel een alternatief voor diensten en ceremonies: uitwijken kan naar de overbuurman, abdij Mariënkroon. Yvonne Kielenstijn, locatiemanager van Maaslanden, is erg enthousiast over de mogelijkheden die de abdij biedt. „Het is er echt prachtig. En ons eigen personeel gaat daar aan de slag.”

Van binnen naar buiten

Terug naar de facelift die op stapel staat. Maaslanden is al 35 jaar oud. Dat heeft in elk geval twee nadelen. Het gebouw is niet erg duurzaam ('De tocht giert via de ramen naar binnen') en dus worden vloer, dak en muren geïsoleerd. Nadeel twee: het gebouw past niet meer bij de wensen van veel nabestaanden. Kielenstijn heeft het in vijftien jaar bij Dela allemaal zien veranderen. „Vroeger was de dood veel meer een taboe, nu is het allemaal veel opener.” Dat meer 'naar binnen gekeerde' is terug te zien aan en in het huidige crematorium zelf, legt Kielenstijn uit. „Hoge muren, weinig daglicht. In de grote en kleine aula staan de kisten met de overledenen voor een muur, de nabestaanden zitten ertegenaan te kijken. Dat gaan we veranderen.” Concreet: de hoge muren 'gaan omlaag', steen maakt plaats voor glazen wanden. De kist komt voortaan vóór die glazen wanden te staan, zodat de nabestaanden naar buiten kijken. Met uitzicht op groen, bomen, op een vijver. „Heel anders dus dan uitzicht op een blinde muur.”

Vloggers

Maar er verandert meer. „Er is steeds meer behoefte om afscheid te nemen, om de overledene na het overlijden niet eerst elders op te baren maar gelijk hier, om overdag

binnen te kunnen lopen. Mensen willen ruimtes om elkaar even te ontmoeten voor een rouwbezoek, om iets te drinken. Daar spelen we op in.” De grote aula gaat Moerputten-aula heten, de kleine Onsenoort-aula. Het zijn verwijzingen naar natuur, rust en ruimte. De capaciteit van de kleine aula gaat naar zestig personen, ook om informeel samen te kunnen komen. Onsenoort-aula en koffiekamer worden aan elkaar gekoppeld. „Mensen willen vaker een uitvaart in kleine kring, zonder een officiële dienst. Dat kan dan in de koffiekamer.” Voortaan is er plaats voor drie diensten tegelijk, nu is dat er één. Of de investering gevolgen heeft voor de prijzen? „We worden niet goedkoper, maar ook niet duurder.” Nog even over de beweging 'van binnen naar buiten': Maaslanden is van plan de buitenwereld goed op de hoogte te houden van de verbouwing. Twee medewerkers zullen regelmatig vlogs maken over wat er gebeurt en medio september volgt een open dag. „We hebben immers niets te verbergen”, aldus Kielenstijn.

Van gasovens naar elektrische ovens: de eerste in Brabant

Yvonne Kielenstijn van crematorium Maaslanden in Nieuwkuijk bij de gasovens, die volgend jaar worden vervangen. Bolsius. Tegelijk met de verbouwing van Maaslanden worden de gasovens vervangen door elektrische ovens. Het past bij het streven van Dela om in 2030 klimaatneutraal te ondernemen, stelt woordvoerder Martijn van de Koolwijk. Maaslanden is het eerste Dela-crematorium in Brabant waar de gasovens het veld ruimen. „De CO2-uitstoot gaat daarmee naar nul”, aldus Van de Koolwijk. „Zonnepanelen gaan de energie voor de elektrische ovens opwekken. Voor de momenten dat de panelen niet leveren, kopen we groene energie in.” Een gasoven gebruikt zo'n 60 kubieke meter gas per crematie. Of: 25 crematies kosten net zoveel gas als het gemiddelde jaarlijkse verbruik van een huishouden (1500 kuub). Waarmee de 2000 crematies in Maaslanden net zoveel verbruiken als 80 huishoudens. Oké, een 'elektrische crematie' kost ook nog altijd 75 kWh aan stroom, maar die energie wordt dus duurzaam opgewekt.

Misverstand over vlammen

Een elektrische oven werkt niet heel anders dan een gasoven. Van de Koolwijk: „Er is in feite maar één verschil. De ene oven wordt door gas op 800 graden Celsius gebracht, bij de andere worden grote warmte-elementen door elektriciteit verhit.” Hij helpt gelijk een hardnekkig misverstand uit de wereld, over de vlammen. „Een kist wordt nooit de vlammen ingeschoven. De vlammen ontstaan, doordat de kist door de extreem hoge temperatuur in de ovens in brand vliegt. Dat heeft niets te maken met de vraag of ovens op gas of op elektriciteit heet worden gestookt.”

Warmte niet hergebruiken

Is de overstap naar duurzaam cremen ook een wens van nabestaanden? Kielenstijn: „Eerlijk gezegd zijn mensen daar niet zo mee bezig als iemand net is overleden. Dan zijn er heel begrijpelijk andere zaken die hen bezighouden.” Over duurzaamheid gesproken: wordt de warmte die vrijkomt bij het crematieproces hergebruikt? „Nee, de Wet op de lijkbezorging verbiedt iets te doen met de directe warmte die vrijkomt bij een crematie. Doe je dat wel, dan zou je de mens als brandstof gebruiken. Ethisch ontoelaatbaar.”

Bron: Ingezonden door Sjef van de Wiel, Brabants Dagblad, 25-11-2022.

Achter de coulissen van het crematorium: 'Uitvaart wordt steeds meer een vertoning'

Het crematorium van Ukkel, voorlopig het enige in het gewest, is met zijn bijna negentig jaar het oudste van België. Aanvankelijk diende het louter voor de verassing van overledenen, maar in de loop der jaren werd de ceremonie eromheen steeds belangrijker. "Mensen zetten steeds vaker hun leven in scène, zo ook de uitvaart."

Op maandagnamiddag is het rustig in het crematorium met de opvallende groene koepel gelegen aan de Ukkelse Stillelaan. Alle plechtigheden zijn afgelopen zodat ceremoniemeester Chloé Larcin de tijd heeft voor een rondleiding. Ze toont de twee kleine aula's en houdt dan halt in de grotere Georges Tosquinetzaal. De bakstenen aula, vernoemd naar een van de historische voorvechters van crematie in ons land, is opgefleurd met enkele kleurige accenten, vooraan hangt een groot scherm. "Ik zorg ervoor dat de kaarsen, de bloemen en alle andere zaken mooi op hun plaats staan," vertelt Larcin, die een discreet donkerblauw broekpak draagt. "Heel vaak leid ik ook de plechtigheid. Ik overleg dan vooraf met de familie over de muziek, de teksten, de foto's en filmpjes en de toespraken, die tegenwoordig soms via Zoom gebeuren."

Ceremoniemeester Chloé Larcin toont de symbolen van de religieuze of filosofische overtuigingen die bij de kist kunnen worden geplaatst.

Bij de aankleding van de zaal houdt ze rekening met de religieuze of filosofische overtuiging van de familie en de overledene en past ze het decorum navenant aan. Uit het aanpalende berghok haalt ze enkele van de symbolen die geplaatst kunnen worden bij de kist: de passer en winkelhaak voor de vrijmetselaars, de fakkel voor de vrijdenkers, de davidster voor de joden en een standaard met kruisbeeld voor de katholieken. "Voor de katholieken hadden we hier een tijdlang een pastorale dienst, nu niet meer. Ofwel komt een priester mee, ofwel lees ik een gebed, ik heb daarvoor een standaardtekst. Zegenen mag ik natuurlijk niet."

Aan het eind van de ceremonie, die doorgaans 25 minuten duurt, glijdt de kist met de overledene in principe naar een sas, dat uitkomt op de ovenruimte. "Maar veel families vinden dat emotioneel te zwaar. Zij kiezen ervoor om afscheid te nemen van hun dierbare met een begroeting of door een bloem op de kist neer te leggen, en verlaten dan de zaal."

Niet meehuilen

Larcier neemt ons mee naar de technische ruimte waar twee ovenisten net beginnen aan een zogenoemde technische crematie, een verbranding zonder ceremonie. "Dat kan zijn omdat de plechtigheid elders gebeurt, omdat de overledene of de familie

geen plechtigheid wenst of omdat er geen familie is."

Tijdens corona kwamen er op sommige dagen 47 lichamen binnen.

De ovenisten halen eerst de bloemen en het kruisbeeld van de kist. Larcin: "Al het metaal gaat naar een recyclingbedrijf. De jaarlijkse opbrengst schenken we aan een

goed doel." Dan wordt de kist in een van de vijf crematieovens geschoven, samen met een vuurvast steentje waarin een identificatienummer is gegrift. De oven staat op 1.200 graden. Na anderhalf tot twee uur is de crematie voltooid. De ovenisten vangen de botresten op in een grote schuif onder de oven, laten ze afkoelen en vermalen ze tot as, die in een urne of strooikoker gaat. "Voor ons is dit werk routine geworden," vertelt een van hen. "In het begin is het een beetje raar, maar nu denken wij er niet meer bij na."

In een hoek van de ruimte staan kokers met het opschrift 'zonder familie', het zijn de assen die zonder aanwezigheid van de familie verstrooid moeten worden op de strooiweide van het crematorium. Larcin neemt een pot en wandelt ermee naar buiten. Het crematorium is omgeven door een grasveld met beelden, kleine grafstenen en columbaria. Met Allerheiligen op komst hebben sommige families al verse bloemen neergezet bij het gedenkteken van hun overledene. Ze gaat midden in de strooiweide staan en ledigt voorzichtig de koker, waarna ze een buiging maakt. "Ook de asverstrooiing behoort tot het takenpakket van de ceremoniemeester." Larcin, van opleiding begrafenisondernemer, werkt ondertussen zeven jaar bij het crematorium. Of het ooit een job als een andere wordt? "Voor mij niet, neen. Je moet voor dit beroep heel empathisch zijn, maar ook niet te. Je moet een open geest hebben. Als mensen tijdens de plechtigheid de kist willen beschilderen of een kleinkind een balletstukje willen laten opvoeren, dan moet dat kunnen. Idem met shotjes drinken of een joint roken bij de kist. Wij zijn er om de nabestaanden

afscheid te laten nemen van hun geliefde op de door hun gekozen manier. Maar je mag niet gaan meehuilen met de familie. Die moet de dag van de crematie op ons kunnen steunen.”

De ovenisten verwijderen eerst de bloemen en het kruis van de kist.

Het beroep heeft haar wel veranderd, zegt ze. “Door te werken met de dood word je je veel meer bewust van de waarde van het leven.”

Verbod op crematie

Ook Xavier Godart ervaart het zo. “Het leert je om te relativieren,” zegt hij. Godart is al 36 jaar directeur van de intercommunale Cremabru, die het crematorium beheert. In zijn ruime kantoor op de eerste etage van het administratieve gebouw doet hij de opmerkelijke voorgeschiedenis van het crematorium uit de doeken.

Lijkverbranding, vertelt hij, gebeurde al in de oudheid, maar raakte later, met de opkomst van het christendom, in onbruik. Karel de Grote legde eind achtste eeuw zelfs een verbod op crematie op. Alleen begraven mocht. Dat verbod werd ruim duizend jaar nageleefd, tot in de tweede helft van de negentiende eeuw de verzuiking om te mogen cremen steeds luider begon te klinken, met name bij liberalen, vrijmetselaars en andere vrijzinnigen, die het niet meer pikten dat veel pastoors de niet-gelovigen lieten begraven op een verloren, ongewijd plekje, het zeikhoekje van het kerkhof.

Er werden propagandistische crematieverenigingen opgericht, maar het zou nog tot 1932 duren voor de eerste Belgische crematiewet werd goedgekeurd. Een jaar later ging het crematorium van Ukkel open. “De katholieke kerk verzette zich daarna nog dertig jaar, pas in 1963 stond ze crematie toe,” aldus Godart.

“In 1978 kwam er een tweede crematorium, in Luik. Enkele jaren later volgde Antwerpen. Inmiddels telt ons land er een twintigtal.” Toen hij als directeur begon in 1986 liet slechts twintig procent van de Belgen zich cremen.

Ceremoniemeester Chloé Larcin op de strooiweide aan het crematorium in Ukkel.

Inmiddels ligt het Belgische gemiddelde op zestig procent.

Vlaanderen zit daar ver boven, met zeventig procent, Wallonië loopt achter, met 46 procent. Ook Brussel hangt, met 53 procent crematies, een stukje onder het gemiddelde. “Vuurwerk tijdens een ceremonie laat ik niet toe. Ook geld verbranden, zoals een familie vroeg, niet. Dat moest met monopolygeld”

Waar dat mee te maken heeft? “Mogelijk met het feit dat het gewest momenteel slechts één crematorium heeft, in het zuiden. Sommige Brusselaars laten zich in Zemst of Court-Saint-Etienne cremen,” zegt Godart. “En er is de Brusselse allochtone populatie. Bij moslims is crematie geen optie, evenmin bij de orthodoxe christenen en de joden. Heel af en toe komt er wel eens een liberale joodse familie.”

De kist met het lichaam blijft anderhalf tot twee uur in de oven

In de loop van de jaren is zijn werk flink veranderd, vertelt Godart. “Het crematorium werd opgericht als reactie tegen de katholieke kerk en alle religieuze rituelen en plechtigheden. Aan de basis lag de vrijzinnige overtuiging dat met de dood alles afgelopen is. De overledene zit in het hoofd en het hart van de nabestaanden. Rituelen, gedenktekens of ander uiterlijk vertoon zijn dus niet nodig. Vandaar dat het crematorium lange tijd louter diende voor de verassing van een overledene.”

In zijn begintijd hing die sfeer er nog. “Als er al een ceremonie was, duurde die ultrakort, mensen kwamen binnen, bogen voor de kist, en gingen weer naar buiten. Qua muziek hadden we een adagio, een plaat van Jacques Brel en het volkslied.” Vanaf de jaren negentig begon het te veranderen. “Mensen wilden ceremonies met ingewikkelde slideshows, meerdere toespraken en de meest uiteenlopende muziek. Hun wensen werden steeds uitgebreider. Wij proberen daar altijd aan te voldoen, behalve als het een illegaal of onmogelijk verzoek is. Vuurwerk afsteken tijdens een ceremonie laat ik niet toe, geld verbranden, zoals een familie ooit vroeg, ook niet. Dat moest met monopolygeld. Veel mensen zetten hun hele leven in scène. Kijk naar Facebook, Instagram, de babyshowers, en ja, ze doen hetzelfde met de uitvaart, die sinds corona ook gestreamd kan worden. Met als gevolg dat de ceremonies mijn corebusiness zijn geworden. Acht op de tien van de crematies zijn tegenwoordig met ceremonie.”

Crematorium voor dieren

Alleen is het gebouw, dat net helemaal gerenoveerd was voordat Godart er kwam werken, niet helemaal aangepast aan het uitdijende ceremoniële aspect. Het is een van de redenen waarom de intercommunale besliste om een tweede crematorium te bouwen, in Evere. “We openen Evere om twee redenen. Eén, de catastrofale mobiliteit in Brussel. Met het nieuwe crematorium zullen we ook het noorden van Brussel kunnen bedienen. Twee, de dienstverlening. In het crematorium in Evere zullen we beschikken over vijf aula’s, zeven crematieovens, drie horecagelegenheden en twee begraafplaatsen, zodat nog beter aan de wensen van de nabestaanden kan worden voldaan.”

“In het crematorium in Evere zullen we beschikken over vijf aula’s, zeven crematieovens, drie horecagelegenheden en twee begraafplaatsen.”

Evere komt er dus niet wegens capaciteitsredenen, verduidelijkt Godart. “De capaciteit van het crematorium van Ukkel is geen probleem. Dat werd duidelijk

tijdens de pandemie. Terwijl we normaal altijd rond de vijfduizend crematies per jaar doen, waren dat er in 2020 5.900. Sommige dagen kwamen er 47 lichamen binnen. We hebben toen wel een tandje moeten bijsteken, maar het lukte. Als een soort reactie waren er in 2021 maar 4.586 crematies, dit jaar komen we wellicht uit op 4.900 verassingen.”

Aan het nieuwe crematorium in Evere is een administratieve lijdensweg van vijftien jaar voorafgegaan. “Maar we zijn er bijna. Over vier maanden, op 3 maart 2023, gaat Evere open.” Waarna de intercommunale haar derde grote project zal kunnen afwerken: het crematorium voor dieren, dat gepland is in Schaarbeek. Echt ecologisch is cremeren niet, erkent Godart. “Maar begraven is dat evenmin.” Voor elke crematie is er bijna zestig kubieke meter gas nodig, het verbruik van een gemiddeld gezin in tweeënhalve week. Met de huidige gasprijzen is dat wellicht geen lolletje? “Bij ons valt het mee, omdat we voor dit jaar nog een contract met een vast tarief hebben bij Sibelga.” Hoeveel de crematieprijs, nu tussen de 550 en 700 euro, volgend jaar zal bedragen, staat nog niet vast.

Hoe dan ook wil Godart het energieverbruik zoveel mogelijk beperken. “We hebben al een systeem waarmee we de warmte van de verbrandingsinstallatie recupereren voor de verwarming van de kantoren en we plaatsen volgend jaar zonnepanelen. Ook willen we in 2024 onze ovens vervangen, hetzij door elektrische, hetzij door gasovens die maar de helft verbruiken.”

In afwachting probeert Godart te werken met een strak ovenschema zodat er geen gaten vallen tussen de crematies en de ovens niet nodeloos blijven branden. Meer ecologische vormen van lijkbezorging, zoals humusatie en resomatie, zijn niet toegestaan in ons land, hoewel er in Brussel al regelgeving is die deze alternatieven in de toekomst mogelijk moet maken. Bij humusatie wordt het lichaam gecomposteerd in houtsnippers, stro en bladeren. Resomatie is het oplossen van het lichaam in een bad van heet water met loogzout. Godart staat open voor die nieuwe technieken, maar heeft wel bedenkingen. “Resomatie is nog in een experimenteel stadium, voor humusatie moet je de geschikte plek vinden, het kan niet zomaar in een bos, en de ruimte is schaars in Brussel. Maar bij de burgers is er vraag naar alternatieven, dus moeten we het onderzoeken.”

Bron: Bruzz, Samenleving Ukkel (België), 01-11-2022, Sjaak.

Nieuw boek: Rouw verdient Respect

Een beknopte geschiedenis van uitvaarten en rouw voor uitvaartverzorgers en andere geïnteresseerden.

Aan de hand van de compacte geschiedenis van de uitvaarten in West-Europa (H. 2) en geschiedenis van de rouwverwerking (H.3) laat de auteur / uitvaartpastor Paul Stolwijk zien hoe men (opnieuw) vertrouwd met dood en rouw is geworden. Door deze ontwikkeling is de rol van de uitvaartverzorgers veranderd. Uitvaarten ontwikkelden zich van een ritueel vastgesteld door de levensbeschouwelijke organisaties tot een ritueel dat door nabestaanden zelf los van voornoemde organisaties georganiseerd en uitgevoerd wordt.

De vertrouwdheid met de dood en uitvaarten is sinds halverwege jaren '90 van de vorige eeuw groter geworden maar de vraag is of mensen sindsdien ook vertrouwd geworden zijn met rouw en de rouwenden in de tijd na de uitvaart.

Men dacht dat rouw een afgerond proces was. Nu wordt erkend dat rouwen nooit ophoudt. Rouwen is herbeleving (H.4) dat door prikkels van buitenaf steeds opnieuw in de nabestaanden actief wordt. Deze herbeleving kan emoties oproepen waardoor de nabestaanden zichzelf blokkeren (H.5). Tegelijkertijd kunnen herinneringen aan de tijd met de inmiddels overleden dierbare naaste de rouwenden helpen in hun kracht te komen (H.1 en H.6).

De rol van de uitvaartverzorgers is veranderd van iemand die de vastgestelde uitvaartrituelen bewaakte tot een luisterende facilitator die samen met de nabestaanden vorm geeft aan het laatste afscheid. Want juist de herbeleving van de uitvaart helpt nabestaanden om vanuit hun veerkracht hun zelfrespect terug te vinden. Vandaar de titel: "Rouw verdient Respect".

Over de auteur Paul Stolwijk

Paul Stolwijk (1962) ging na zijn studie theologie werken in de zorg en in de uitvaartsector. Hij verzorgt gebedsmomenten tijdens uitvaartplechtigheden, geeft lezingen over de funeraire geschiedenis in West Europa en workshops rouwverwerking en – begeleiding. Heeft een praktijk als mental coach.

Te verkrijgen via: www.kelbo.nl (website uitgeverij) of www.bol.com ISBN 978 94 9324 055 1 NUR 749

Bron: Bericht Paul Stolwijk, 10-11-2022, Sjaak.

VAN DONKER NAAR LICHT

€ 9,99

1e druk verwacht in oktober: uitverkocht!
2e druk verwacht half november

Bekende katholieken uit kerk en samenleving gaan met Maria en Jozef op weg naar de Advent en kiezen in de weken naar het Licht van Kerstmis hun favoriete figuur of voorstelling uit de Kerststal. Met daarbij ook telkens een gebed. Dat kun je hardop meebidden want iedere bekende

katholiek vertelt zijn of haar verhaal en bidt zijn of haar gebed ook op video.

Biddend op weg met Maria en Jozef naar de Advent en naar Kerstmis. Kijkend naar de video's van alle gebeden met prominente katholieken. Mijmerend over de figuren uit de Kerststal en zo het geheim van Kerstmis naderend.

Speciaal aanbod om uit te delen!

Pakket van 100 boeken voor slechts € 3,- p.st.

Ingezonden door Wilma Nijland.

Uw FKB-samenwerkingspartner

Twenthe is

- meer dan 75 jaar een zelfstandige/solvabele uitvaartverzekeraar
- samenwerkingspartner van meer dan 200 uitvaartverenigingen
- specialist in uitvaartverzekeringen (geen andere verzekeringen)
- een no-nonsense organisatie, korte lijnen/persoonlijk contact

Meer samen, samen meer?

Informeer vrijblijvend bij onze buitendienst-inspectie

Regio Noord en West	Henk Schreiber	06-17498509
Regio Oost en Zuid	Cor ter Braak	06-17498499

Voor overige vragen: info@twenthe.nl of bel 053-4312732

Samenstelling Algemeen Bestuur FKB per 19-09-2020

Voorzitter:

Sjaak den Hollander, Illikhoven 14-A,
6116 AL Illikhoven. Tel.: 046 - 4810205
jjdenhollander@planet.nl

Secretariaat:

mw. G.W. Nijland-Wevers
Tel.: 06 - 23894310
secretaris@f-k-b.nl

Penningmeester:

Frenk Lardinois, Florence Nightingalestraat 155
6441 HW Brunssum Tel.: 045 - 5272717
penningmeester@f-k-b.nl

Webmaster:

Frenk Lardinois, Florence Nightingalestraat 155
6441 HW Brunssum Tel.: 045 - 5272717
penningmeester@f-k-b.nl

Bestuurslid:

Martin Slippens, Streekweg 347,
1616 AH Hoogkarspel Tel.: 0228 - 526740
mslippens@hetnet.nl

Herman Borgelink, Maatkamp 21
7482 KC Haaksbergen Tel.: 06 - 22386717
info@barbarahaaksbergen.nl

FKB

**een levende vereniging
rondom de dood**

MEER SAMEN -SAMEN MEER

Bel gerust voor informatie

Wij maken u met plezier verder wegwijs in de FKB en uitvaartland!

Regio Noord/Oost:

(Groningen / Friesland / Drente / Overijssel /
Gelderland / Flevoland)

Wilma Nijland	Tel.: 06 - 23894310
Herman Borgelink	Tel.: 06 - 22386717

Regio West:

(Noord-Holland / Zuid-Holland / Utrecht / Zeeland)

Martin Slippens	Tel.: 0228 - 526740

Regio Zuid:

(Noord-Brabant / Limburg)

Sjaak den Hollander	Tel.: 046 - 4810205
Frenk Lardinois	Tel.: 045 - 5272717

